

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. Rokopisane vračajo Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040

NAZNANILO,

da se vrši delegatska anketa (zbiranje delegatov) organizacij Udruženja vojnih invalidov za Dravsko bano vino v nedeljo dne 27. oktobra 1931 ob 9. uri dopoldne v salonu hotela Lloyd v Ljubljani na Sv. Petra cesti.

Dnevni red:

1. Poročilo o položaju in delovanju.
2. Zaposlovanje vojnih žrtev po novem pravilniku.
3. Slučajnosti.

Za to zborovanje je dovoljena polovična vožnja po železnici proti izkaznici, ki se dobi na dan ankete v Ljubljani. Vsak delegat potuje na stroške Krajevine organizacije, ker se vrši anketa na pobudo istih. Delegati morajo imeti pooblastila. Eventuelne predloge je prinesiti s seboj.

Kako je treba tolmačiti invalidski zakon.

K invalidskemu zakonu nimamo zadostnih komentarjev, zato so rešitve utemeljene na različne načine, ki jih je treba s pritožbami ovračati. Posamezni invalidi ne morejo imeti pri vsem tem kaosu zadostnega znanja in pravne pomoči, da bi svoje pritožbe in predloge pravilno in stvarno utemeljevali. Vsak navaja svojo bedo in položaj, ki utemeljuje razloge za nujno potrebo zaščite in pomoči, ne more pa odgovarjati na vse nerazumljive okoliščine, s katerimi se ga zavrača. Vzroki, ki jih vsebujejo rešitve, nikakor ne drže, ker je pravna presoja v posameznih slučajih popolnoma drugačna, kakor pa se navaja v rešitvah.

Ne samo zato, da bodo naši tovariši in tovaršice lahko pravilno in uspešno utemeljevali svoje pritožbe, tudi vobče prinašamo naše komentarje v teh peprinih vprašanjih, da pokažemo stvarno potrebo drugega razsojanja ali izpolnitve zakonitih določb v tem smislu. To naj bo naš apel, ki naj najde razumevanje in odmev pri merodajnih činiteljih.

Načimo posamezna vprašanja:

Naše rešitve upoštevajo za odvzem pravic razne sodne kazni, čeprav so bile izrečene in prestane že pred izidom sedanjega invalidskega zakona in so imeli prizadeti kljub temu že pravomočno priznanja pravic po prejšnjih zakonih. Dalje istovetijo različne kazni z robijo ali zatočenjem, ne upoštevajo amnestij, odpustov in izbriše posledic.

To pa se nam ne zdi nikakor pravilno, ker je treba tozadevne določbe smatrati čisto na drugem pravnem stališču.

Kazni, izrečene od sodišč pred dnem, preden je dobil sedanjí invalidski zakon moč, t. j. pred 13. julijem 1929, nimajo učinka na pravico do osebne invalidnine in ostalih pomoči v smislu § 42, točke 6, 7, 8, odnosno § 103, točka 8.

V § 42, točke 6, 7, 8 se glasi: »če se kaznujejo«, ne pa tudi »če so bili kaznovani«. Za kazni, v preteklosti izrečene, bi se moral zakon glasiti v pretekli obliki. Radi tega razlaga zakona ni pravilna, če se sedanjí čas raztegne tudi na preteklo dobo. Načelno nobena ureditev ne more veljati za nazaj in ne more urejevati preteklosti. Tudi v tem slučaju mora veljati načelo »zakon ne učinkuje nazaj«.

Če bi bilo kljub temu razumeti, da je vpoštevati kazni tudi v pretekli dobi, bi morala biti v zakonu točno določena doba, za katero je vpoštevati izrečene kazni in točno izpeljana ureditev, kakšno je razmerje med kaznimi, izrečenimi

po starih kazenskih zakonih in kaznimi po novem kazenskem zakonu. Invalidski zakon v navedenih določbah navaja kazni, kakor jih določa novi kazenski zakon, ne pa tudi kazni, ki so jih določali prejšnji kazenski zakoni.

V točki 6 § 103 inval. zakona rabi zakon preteklo obliko »vsem onim, ki so bili kaznovani«. Tudi zakon sam tedaj točno loči pomen izražanja v preteklem in sedanjem času. (§ 104, točki 3 c in č.) Ravnotako loči zakon tudi v § 104 kazni ki jih je vpoštevati, če so bile izrečene v pretekli dobi (točka c) in kazni, ki se izrečejo od dne, ko stopi ta zakon v veljavo (točka č).

Iz teh razlogov ni nobenega dvoma, da kazni, izrečene v dobi, preden je invalidski zakon zadobil moč, ne morejo biti vpoštevane pri odločanju o izgubi invalidskih pravic po novem invalidskem zakonu. Vsaka drugačna razlaga kakor taka, ki jo zakon sam dopušča, nasprotuje zakonu in ga spreminja.

Kakor je razumeti točke 6, 7, 8 § 42 inval. zakona, tako tudi točko 8 § 103 inval. zakona. V tej določbi § 42 ne zadobi nobenega novega razmerja k pretekli dobi. Tudi v smislu te določbe velja § 42 točke 6, 7, 8 tako, kakor velja sam zase. Po besedilu točke 8 § 103 invalidskega zakona ne more biti tudi nobenega dvoma: »vsem onim, glede katerih velja kakšen izmed primerov, naštetih v § 42 tega zakona«.

Nobenega dvoma ne more biti, da invalidski zakon popolnoma drugače jasno izraža, kakor pa se postopa danes v praksi, ko invalidi in druge vojne žrtve izgubljajo pravice radi vpoštevanja različnih kazni.

Druga, čisto logična stvar je postopanje, ako so kazni odpuščene in izbrisane?

V tem pogledu je treba ločiti amnestijo in izbriše.

Amnestija pomeni rehabilitacijo obsojenih oseb v obsegu, kakor pač določa amnestija. Ne more biti dvoma, da posledice obsodbe ne smejo biti vpoštevane, če amnestija tako določa. Vsako drugačno razumevanje je smiselno protislovno.

Da bodo naši invalidi in vdove bolje razumevali ta pomen, pojasnimo še bolj natanko namreč, da amnestija že sama izraža, kaj se komu odpusti? Mogoče je odpuščeno samo prestajanje kazni, posledice pa veljajo, ali nasprotno, ali pa z občo amnestijo odpuščene samo gotove vrste kazni?

V slučajih amnestij je treba imeti vedno tozadevno rešitev. Ako se uradoma ne dostavi, se lahko zanjo zaprosi pri državnem tožilstvu.

Mislimo, da včasih kdo samo trdi, da mu je vse odpuščeno potom amnestije, o kateri je samo slišal, nima pa tozadevne rešitve v rokah.

Drugo pa je rehabilitacija (izbris kazni ali posledic) po novem kazenskem zakonu (na prošnjo).

Besedilo kazenskega zakona je popolnoma točno. Izvrši se izbris kazni s posledicami vred. Taka kazen se sploh potem nikjer ne vodi več v registrih, oziroma kazenskih listinah. Ako kazni sploh ni več, kako se jo more eventuelno v invalidskem rešenju sploh še omenjati?

Dotične vojne žrtve naj k prizivom in obnovam prilagajo nova pravstvena spričevala in potrdila državnega tožilstva, v katerih kazni sploh niso več omenjene. Če jih torej ni, ne morejo dotični izgubljati pravic.

Popolnoma pogrešno je tudi tolmačenje določb glede združništva ali skupnega življenja v zadrugah. V mnogih slučajih je to vzrok odvzema pravic (ako živi, ali je živel pri očetu, materi, bratu, sestri).

Kako določa invalidski zakon?

Po besedilu § 98 invalidkega zakona imajo invalidi v točki 1 zase svoj položaj brez ozira na rodbino ali zadrugo.

Davek se računa osebnim invalidom od njih onesposobitve (ali sedanji davek po § 99 inv. zak.), toda le samo oni davek, ki ga invalidi osebno plačujejo. Od tega zavisi pridobitev pravic v smislu § 7 in nadaljnjih po invalidskem zakonu.

Rodbine in zadruge padlih, umrlih itd. (točka 2) pa imajo zopet zase svoj položaj.

Njihova pridobitev pravic je odvisna od višine davka, ki so ga te rodbine in zadruge plačevale ob času, ko se je oseba, od katere izvajajo svoje pravice, pogubila, umrla itd.

V protislovju z zakonom pa je stališče, da je pridobitev pravice osebnega invalida odvisna od višine davka, ki so ga ali ga plačujejo rodbine ali zadruge, v katerih skupnosti živi.

Konečno vzemimo še eno pereče

vprašanje, ki ga je treba tudi pravilno presojati, in sicer prestopke proti morali.

Invalidski zakon omenja različne nemoralnosti kot beračenje, tatinstvo itd. in izraz »če se vdado v obče nemoralnemu življenju«.

Sodišče ne more po lastnem prevdaru odločati, odnosno določati nemoralnosti.

Sodišče je s svojo odločitvijo vezano na ugotovitev, odnosno potrdilo pristojnega oblastva, ki se mora glasiti tako, kakor se glasi besedilo zakona, t. j. »če se vdado v obče nemoralnemu življenju, ki škoduje ugledu invalidov«. To besedilo pa mora vsebovati potrdilo pristojnega oblastva. Zato se morajo zahtevati potrdila od županstev.

S tem smo določno ugotovili nekatere najvažnejša vprašanja, ki so navadno vzrok, da marsikdo radi njih trpi.

Želimo, da bi ta naša razprava našla tudi pravilno uradno tolmačenje.

Vdove, ki so izgubile pravice

Nekatere vojne vdove so z novimi rešenji izgubile vse pravice, ker so se vdale v nemoralnost. Ta nemoralnost obstoji v tem, da so rodile nezakonske otroke. Vprašanje je sicer, ako je to po zakonu utemeljeno, ker invalidski zakon odvzema pravice le »če se vdajo v nemoralno življenje«. Izraz vdajati se v neko stvar pa pomeni trajnost in ne zgolj slučaj. Tako bi morale biti vdove nagnjene v trajno nedostojno življenje, da se jih more prištevati med nemoralno zapisane. Takih slučajev pa vsaj še nismo opazili (mogoče le, da je kaka izjema?).

Po večini imajo tako prizadete vdove, ko se s prizivi bore za svoje pravice, lepa pravstvena spričevala različnih domačih občinskih in župnih predstavnikov, v katerih je izrecno povdareno, da niso prav nič na slabem glasu, s priporočilom za zaščito.

Kljub temu pa so pritožbe navadno neuslišane, mnogo pa je še tekočih.

Zakon nikjer izrecno ne omenja takih slučajev, zato je popolnoma na prosto presoditi, v kaki meri se more smatrati nekaj za trajno nemoralno. Sicer pa pravi zakon celo, da je treba to ugotoviti predhodno s potrdilom pristojnega oblastva?

Čudno se nam torej zdi, da kljub ugodnim izjavam oblastev ne morejo dotične ničesar doseči? Načelno stališče pri tem nikdar ne more veljati, ker bi drugače ne bilo treba predhodno ugo-

tavljati in je treba pomisliti, da so taki slučaji storjeni pod različnimi življenjskimi pogoji in okolnostmi.

Nelogika pa je na primer v tem, da invalid, ki je imel pred vojsko nezakonskega otroka, dobiva celo dodatke zanj, dočim je vdova ob svoje pravice.

To vprašanje bi bilo treba vsekakor revidirati, ker ne trpe samo vdove, temveč še več družine. Kakor že rečeno, je več vdov radi tega že pravomočno odbitih.

Invalidski zakon pa v teh slučajih vendar ne odbije zakonskih otrok, ki po starosti prihajajo še v poštev za zaščito.

V § 33 pravi: Isto invalidsko podporo kakor sirote prejemajo tudi oni otroci, katerih mati je še živa, a so ji otroci sodno vzeti iz skrbstva, kakor tudi otroci, katerih mati se zopet omoži, umre ali pa izgubi po tem zakonu pravico do invalidske podpore ali pravico do nje prejemanja.

Torej, ako je vdova že na podlagi pravomočnega rešenja po preteku vseh pritožb izgubila pravico, naj vsekakor za zakonske otroke pokojnega moža napravi prijavo invalidskemu sodišču, ki morajo potem dobiti pokojnino do 16. leta starosti, kot je določena za sirote brez staršev (torej višjo).

Dokler pa tečejo pritožbe, tega ni treba, ker se ne ve, ako ne bo ugodno rešeno.

Na to opozarjamo dotične vdove.

Dokumenti glede odkupnin

Večkrat se od raznih strani povprašuje kaj je treba predložiti za dosego odkupa invalidnine?

Vse tozadevne dokumente, ki se prilagajo k prošnjam omenja natančno § 81 invalidskega zakona. Vsak, ki prosi za odkupnino mora gledati, da zbere od različnih strani vse listine, ki lahko točno potrdijo, kar se zahteva.

Glavno je, to, da se odkupnine ne more prej dobiti, dokler reflektant nima v rokah pravomočne rešitve po novem invalidskem zakonu. Jasno je, da dokler kdo ni po novem zakonu priznan, mu sploh nove invalidnine ne priznajo in ravnotako ne odkupnine.

Mnogi so imeli že prej, ko je veljal še stari invalidski zakon vložene prošnje za odkupnino in so dobili nekateri že tudi rešitve, da jim je odkupnina priznana, samo izplačali je še niso.

Nekaj med njimi je celo takih, ki so po sedanjem zakonu izgubili nadaljnjo pravico do invalidnine bodisi vsled bolezní ali kot 20% ni invalidi.

Poprej po starem priznanih odkupnin danes ne izplačujejo, zato mora vsak če nadalje reflektira na odkupnino, prošnjo obnoviti ali pa izpolniti z novimi listinami, pred vsem z novim pravomočnim rešenjem.

Sporno pa je, ako niso upravičeni zahtevati odkupa tudi oni, ki naprej niso več priznani ker je bila pogodba takrat storjena in bi se prav za prav morala realizirati. Vsakega prosilca pa moti, da mora po točki 5, § 81 inval. zakona predložiti že k prošnji potrdilo (uverjenje) zdravniške komisije pristojnega vojaškega okrožja o zdravstvenem stanju.

Ker takih uverenj ni mogoče kar direktno dobiti, je na predlog nekaterih Krajevnih odborov Oblastni odbor tozadevno interveniral. Obrnil se je na vse naše Vojne okruge, da odgovore na kakšen način vojne žrtve lahko dosežejo komisijski pregled v svrhu predložitve uverenj k prošnjam za odkupnine?

Običajno pri nas vojni okrug ne pregleduje invalidov na njih lastne prošnje temveč le po predlogu invalidskega sodišča, ali poprej radi odkupnin po zahtevi Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

Posamezni Vojni okrug so glede tega odgovorili različno.

»Ljubljanski vojni okrug določa, da onim, katerim je treba izdati zdravniška mnenja radi odkupnine ista izdaja le po nalogu Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.«

Poleg poziva dobe dotični objave za vožnjo.

Torej invalidi pri katerih prihaja v poštev ta vojni okrug ne morejo zdravniškega mnenja predložiti že takoj k prošnji za odkupnino, temveč se priloži šele pozneje uradoma, ko Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja zahteva tozadevni pregled.

Mariborski vojni okrug pa pojasnjuje, da invalidi, ki prosijo za odkup invalidnine pošljejo svoje prošnje Mini-

strstvu socialne politike in narodnega zdravja ter istim priključijo zdravniško uverjenje komisije vojnega okrga, in se jim izdaja to uverjenje kakor predpisuje člen 49 invalidskega zakona.

S tem smatramo, da dobe vojne žrtve pri tem vojnem okrgu uverjenja o pregledu na njihovo lastno prošnjo.

Celjski vojni okrug nam je poročal o pregledih glede odkupnin na isti način kakor Mariborski.

Dotični invalidi ali vdove naj vložijo svoje prošnje kar direktno na pristojni vojni okrug in razlože sklicujoč se na § 81 invalidskega zakona, da rabijo izvid nadpregleda k prošnjam za odkupnine.

Ako bi jih Vojni okrug na lastno prošnjo ne hotel pregledati, potem naj vložijo prošnje za odkupnino, kar brez takih uverenj Ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu, ki bo moralo potem uradno zahtevati pregled.

Kako je s priznanjem invalidov-bolnikov

Sedaj ko prihajajo rešitve, se vedno zglajajo invalidi za pritožbe in ponovno sojenje in različno utemeljujejo svojo upravičenost. V tem vprašanju pa so prav različni pogoji.

Vobče se invalide-bolnike, to je one osebe, ki so invalidi samo radi notranjih bolezni, odklanja češ, da po tem invalidskem zakonu izgube vse pravice. Če pa pregledujemo invalidski zakon in tozadevne komentarje, pridemo do drugega zaključka. Najprvo moramo poudarjati, da so nekatere vdove dobile rešenja, da izgube vse pravice, ker so pokojni njihovi možje umrli med vojsko doma za dobljenimi boleznimi iz vojne.

To pa ni pravilno ker invalidski zakon v § 1 izrecno omenja pod toč. 2 b) »da so priznane družine med vojno umrlih tudi za boleznimi dobljenimi pri opravljanju obvezne vojaške dolžnosti.«

To je tudi brez vsakega dvoma, kajti kdor je umrl že med vojsko, je gotovo dobil bolezen od vojnih posledic, ker že bolnega niso nobenega poslali v vojsko. Edino kdor je še leta in leta po vojski bolan, nastaja kvečjemu dvom, ako ni dobil bolezni že pozneje ali pa preje. Na vsak način spadajo tedaj družinam med vojno za boleznimi umrlih vojakov iste pravice kakor za padlimi ker to na načinu preminulosti ničesar ne spremeni.

V tem slučaju ne more držati določba, ki jo invalidsko sodišče običajno citira v rešenju namreč po § 103 invalidskega zakona, »da preneha teči invalidnina s 1. novembrom 1929 onim, ki so priznani zbog raznih bolezni bodisi prejšnjih, bodisi dobljenih med vojno, ali tudi poznejših, z izvršnimi sodnimi odločbami iz 1. oktobra 1915.«

Ta določba je le v prehodnih določilih in ustavlja samo invalidnino, kar je treba smatrati začasno tako, da se potem vsak slučaj podvržen temeljiti nadaljnji presoji. Ako bi prepovedovala sploh vsako nadaljnjo razpravljanje, potem določba § 1 sploh nima pomena in je v kontradikciji v § 103 toč. 5.

Pa tudi § 4 invalidskega zakona ima popolnoma drugačen pogoji. Ako čitamo

komentar g. načelnika Hofmanoviča pri Ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja k § 4 invalidskega zakona, najdemo med drugim sledeče besede: »Istotako nije invalid ni lice, koje zadobije bolest i ako sa posledicom na funkciju pojedinih delova tela, ako ovu nije zadobio preko rane, povrede ili ozlede na primer: ranjen u prsa nastupilo zapaljenje pluća, ostao katar i prešao u tuberkulozu — priznaće se za ratnog invalida.«

Te besede kažejo, da ni smatrati vseh invalidov-bolnikov za nepriznane, pač pa kdor dokaže, da izvira njegova bolezen od rane ali poškodbe v vojski, ima vse pravice kot ostali invalidi.

To pokažejo nadalje tudi predpisi za pregled invalidov, izdani poleg invalidskega zakona, ki vsebujejo tudi diagnoze za notranje bolezni invalidov in omenjajo pogoj »ako je posledica rane poškodbe ali pohabe?«

Če bi bili vsi invalidi-bolniki odvrženi, potem bi zanje sploh ne bilo treba predpisov in določb. V dosti slučajih invalidi ne vedo na kak način se jim je bolezen pojavila. Oni samo trdijo, da so šli v fronto ali k vojakom zdravji, nazaj pa so prišli bolni. Ne morejo pa navesti vzroka ali slučaja poškodbe, katera jim je zadala bolezen, ki se je potem naprej razvijala.

Tak način zagovarjanja ali dokazovanja absolutno ni zadosten in dotični po tem invalidskem zakonu ne morejo biti priznani.

Zato pri tej razlagi opozarjamo vse dotične, ki prihajajo radi sličnih pritožb, da doprinesejo natančne dokaze, na kak način so dobili bolezen, na katerem kraju in kdaj, kako so se zdravili in kje? Nejasne in negotove trditve pa ne drže in tudi ne drži, ako še tako popisujejo svoje trpljenje in gmotno stanje.

Pojasnuje gori navedene načine, kdaj se bolezen prizna, pa tudi izražamo merodajnim faktorjem potrebo, da to vprašanje revidirajo ker en in isti način presojanja vseh invalidov-bolnikov ni pravilen.

Določbe govore drugače.

zborov in ne čitajo ali zasledujejo poteka naših razprav.

To je treba popraviti, ako niso sedanjí odborniki voljni delati naj se koptirajo namestniki in ako še to ne gre, skličejo naj se občni zbori. Povsod so enake razmere med člani, povsod so reduciranci, pa vendar nekatere organizacije tako lepo poslujejo in delajo častno izjemo. Zato je treba pripisovati vso slabo organizacijo in vse nedostatke edino slabemu nedelavnemu odboru. Oblasni odbor misli položaj itak revidirati in če ne bo drugače, sklicati sam občne zборе. Zato pa naj že delegati pri svojih odborih razpravljajo o položaju njihovih organizacij ter naj prinesejo konkretne predloge, ki bodo potem držali in organizacijo poživili.

Vojaški invalidi

K našem udruženju se pogosto obračajo vojaški invalidi, to je one osebe, ki so dobile poškodbe v mirnem času v vojaški službi s prošnjami, ako bi se

jim moglo kaj odpomoči v svrhu zaščite in priznanja.

Vojaški invalidi so bili po prejšnjih invalidskih zakonih priznani kakor vojni invalidi.

Sedanjí invalidski zakon pa jih več ne vpoštvá, ker je izšel izključno za vojne invalide. O priliki sprejemanja sedanjega invalidskega zakona smo čuli, da bodo vojaški invalidi dobili zaščito popolnoma zase po nekkih zakonih.

Danes pa se vojaški invalidi ne vedo kam obračati in trdijo, da nimajo zase zakonitih določb.

Med vrstami vojaških invalidov je dosti pohablencev brez udov in so težki poškodovanci. Dotični potrebujejo ortopediranje, pa tudi dosti jih je, ki potrebujejo zdravljenje, toda kot nezashčiteni ne morejo vsega tega doseči, kvečjemu na svoje stroške.

Vprašanja in odgovori

Podpisani vojni invalid prosim odgovora v listu na sledeče vprašanje:

Bil sem 10. julija 1930 pri nadpregledu in sem dobil 40%, ker pa sem smatral, da sem dobil premalo, sem se pritožil. Dotični, ki so bili pri pregledu isti dan ali pozneje, imajo že po več mesecev v rokah rešenja Višjega sodišča iz Beograda, jaz pa še niti od invalidskega suda iz Ljubljane.

Pritožbo sem vtemeljeval, da imam ankiloza levega lakta v kotu 130%, atrofijo mišic leve nadlakti ramena in podlakti.

Predpisi se glase za tako poškodbo če je komolec v ekstenziji od 105—108°, da pripada invalidu 50%, dobil pa sem le 40%.

Za frakturo nadlakti z atrofijo mišic, katero imam na levi roki, je predpisano zopet posebej 50%.

Apeliram na vojaško oblast, da moj pregled čimprej revidira.

Rozman Josip I. r. Podreča.

Odgovor: Ako je bila pritožba pravočasna, t. j. najkasneje v 15 dneh, potem boste gotovo poklicani k superrevizijski komisiji. Ker pa ta komisija posluje le po enkrat tedensko in ima dosti slučajev, ne pride predmet tako kmalu na vrsto. Ravno pritožba je za-

Poleg tega pa vojaški invalidi nimajo tudi nobene invalidnine.

Razumljivo je, da posebno oni težji pohabljeni vojaški invalidi tarnajo okoli uradov in prosijo zaščite.

Ako se namerava sploh invalidski zakon v kakem smislu popraviti in revidirati, apeliramo vojaški invalidi, da se nas vpoštevá, in sicer kot enakovredne z vojnimi invalidi.

Potreba je velika, ker smo v dveh letih, odkar nimamo več zaščite zašli v veliko bedo.

Dasiravno ne spadamo več v vrste tovarišev vojnih invalidov, apeliramo na Udruženje invalidov, da nas obdrži v svojem okrilju in se poteguje za nas, da bi dobili nazaj svoje prejšnje pravice.

Med vojaškimi invalidi je mnogo težkih pohablencev, ki se ne morejo vzdrževati sami.

držala, da niste dobili še rešenj, dočim so jih oni, ki se niso pritožili, lahko že dobili. Počakajte torej na poziv ali pa vložite prošnjo na Komando dravske divizijske oblasti za pospešenje zadeve.

Glede pravilnosti ocene pa ne moremo ničesar svetovati, ker je to le stvar zdravniškega mnenja.

Vprašanje. Podpisani Fr. Mladkovič iz Dol. Skopje sem zvedel, da moram pred občino izjaviti, od česa živim in kaj imam. Vprašali so me, če imam kaj od hiše in rekel sem, da nič. Pekarije ne morem več delati, brat ima 1/4 posestva in slabo živi, jaz pa tudi le od pokojnine. Vprašal sem že invalidsko sodišče, ako bo moja stvar kmalu rešena, pa nisem dobil sporočila. Rad bi vedel, kako stoji zadeva za jesen, pa bi tudi rad dobil obleko in čevlje. Ali bi mi mogli dobiti kako primerno službo?

Odgovor: Ker so poizvedbe izpeljane, boste dobili v kratkem rešitev od invalidskega sodišča, ki pa mora iti potem še v potrditev v Beograd. Obleke ali čevlje ne morete dobiti, ker to se več ne izdaja in ni po zakonu predvideno. Pač pa zasledujte razpise in prosta mesta, ako se bo našla kaka služba. V tem oziru vas bomo po novem pravilniku o zaposlovanju invalidov podpirali.

Iz novega društvenega zakona

Službene novine so dne 19. septembra t. l. objavile nov zakon o društvih, zborih in sestankih. Ta zakon je glede naših organizacij jin zborovani v toliko važen, v kolikor določa pogoje glede nepolitičnih društev. Da bodo naše organizacije lahko posnele pogoje o priliki prijavljanja občnih zborov ali drugih zborovani prinašamo samo tozadevno poglavje, ki se glasi:

O ustanavljanju društev:

Čl. 1. Državljeni imajo pravico, družiti se v mejah tega zakona.

Čl. 2. Kadar se namerava ustanoviti društvo po odredbah tega zakona, mora ustanovitelj predložiti prijavo pristojni občinski upravni oblasti II. stopnje preko pristojne občinske upravne oblasti I. stopnje in ji priložiti v petih enakih izvodih društvena pravila, ki jih morajo podpisati najmanj trije ustanovitelji.

2. Upravna prvostopna oblast bo takoj na zahtevo pismeno potrdila, kdaj je prijavo sprejela.

Čl. 3. V pravilih društva se mora ugotoviti 1. ime, sedež in področje društva, 2. naloga društva in sredstva, s katerimi jo doseže, 3. ustroj uprave in način, kako se izdajajo s polno veljavo sklepi društva, 4. odredbe o vstopu v društvo in pristopanju, 5. pravice in dolžnosti članov, 6. zastopstvo društva, 7. znaki društva, pečat, obleka in slično, 8. namen imovine društva za primer, da društvo preneha.

Ime društva ne more biti v nasprotju z nalogo društva in se mora razlikovati od naziva javnih oblasti in ustanov in imen drugih društev v istem kraju.

Čl. 4. 1. Obča upravna oblast II. stopnje bo prepovedala ustanovitev društva, če je po svojem imenu, namenu ali ureditvi nasprotno državi, državnemu ali družabnemu redu ali javni morali, ali je kot društvo za telesno vzgojo

postavljeno na versko, plemensko ali regionalno podlago.

2. Prepoved se bo izdala pismeno najdelj v roku 6 tednov od dneva, ko je bila predana prijava. V njej se navedejo razlogi zanj.

3. Če se prepoved ne izda v roku, predvidenem v tem zakonu, stopi društvo v življenje.

4. Obča upravna oblast II. stopnje lahko tudi pred potekom roka izjavi, da ni povoda za prepoved. V tem primeru stopi društvo od tega dne v življenje.

Čl. 5. Proti prepovedi društva je dovoljena pritožba po zakonu o občem upravnem postopku.

Čl. 6. Uprava društva bo sporočila obči upravni oblasti I. stopnje pismeno izvoljene člane z navedbo njihovega poklica in kraja, kjer bivajo. O članih društva se bo vodil točen spisek, ki se bo v prepisu poslal omenjeni oblasti, kadar to ona zahteva, odnosno se ji na zahtevo dopusti, da si te spiske ogleda.

Določbe o društvenih zborovanjih.

Člen 7. 1. Na skupščino društva lahko pridejo samo člani in imensko povabljeni gostje.

2. Vsako skupščino mora uprava pismeno prijaviti obči upravni oblasti I. stopnje 48 ur pred skupščino in označiti kraj in čas skupščine ter dnevni red.

3. Oblast lahko prepove skupščino, če zve, da je proti odredbam pravil ali zakona, odnosno lahko stavi z dnevnega reda, kar je nasprotno pravilom ali zakonom.

4. Zoper sklep oblasti po prejšnjem odstavku je dovoljena pritožba po zakonu o splošnem upravnem postopku.

5. Za sestanke v svrhu prosvetljevanja in zabave veljajo splošni policijski predpisi.

Člen 8. Obča upravna oblast I. stopnje sme na vsako skupščino društva poslati svojega zastopnika, ki je dolžan

Naša notranja organizacija

Ker smo ravno pred anketo in se pripravljajo delegati na svoje predloge in poročila, je treba, da pogledamo tudi nekoliko v našo organizacijo.

Res je, da je članstvo precej razburjeno od različnih redukcij, toda z dobrimi nasveti in primernim delom se jih da vendar prepričati, da le v organizaciji je njihova zaslomba. Zato naj se članstvo zadrži, da ne pušča organizacije v nemar, ne plača članarine, ne čita lista in sploh postane apatično za organizacijo. Držite se po načelu, ki je bilo osvojeno na predlog tov. Senčarja že na zadnjem oblastnem občnem zboru, da se nikomur ničesar ne nudi ako prezira in ne plača organizacije.

Opaža se, da so nekateri Krajevni odbori postali prav zaspani in se ne brigajo dosti za organizacijo. Članstva ne pozovejo k poravnavi, ne odgovarjajo na vse dopise, ne skličejo celo občnih

preprečiti nezakonitosti, nepravilnosti in nered, po potrebi pa tudi razpustiti skupščino. Če zastopnik oblasti ni navzoč, sme pod istimi pogoji neposredno odrediti razpust skupščine.

Člen 9. Na zahtevo občne upravne oblasti I. stopnje mora uprava društva dovoliti, da si oblast ogleda zapisnik seje in skupščine.

Člen 10. 1. Občna upravna oblast I. stopnje sme razveljaviti sklepe društva, nasprotne pravilom in zakonom.

2. Zoper sklep oblasti je dovoljena

pritožba po občnem upravnem postopku, toda pritožba ne odgodi izvršitve odloka oblasti.

Člen 11. 1. Društva, ki bi prekoračila svoj statutarni delokrog, ali ga ne bi več mogla izvršiti, ali bi ravnala zoper državni in družabni red ali javno moralo, sme upravna oblast II. stopnje razpustiti.

2. Zoper odloke oblasti je dovoljena pritožba po občnem upravnem postopku, vendar pritožba ne odgodi izvršitve odloka oblasti.

Iz upravnništva našega lista

Pred kratki mso dobili vsi Krajevni odbori obračune za čas do konca avgusta t. l. Dobili še nismo od vseh odgovorov in kar je glavno, odzivov za plačilo dolžnih naročin. Tem potom obveščam ovse dotične krajeve odbore, da naj v teku 3 tednov odgovore, ako so obračuni za list pravilni, sicer bo Oblastni odbor smatral terjatve za pravilne in izterljive. Ako pa smatrajo, da kaj z njihovimi evidencami ne soglašajo, bomo uredili.

Krajevni odbori, ki niso poravnali še vse naročnine do konca tega leta, naj isti takoj poravnajo. Ako imajo dobroimetje, ki ne zadostuje do konca tega

leta, naj tudi izpopolnijo poravnavo do konca leta.

Opozarjamo, da naj vsak Krajevni odbor takoj tirja naročnino poleg članarine, od dotičnih članov, ki še niso plačali. V to svrhu naj jim služijo ako imajo položnice, poleg katerih lahko napravijo litografirane opomine.

Nalog Oblastnega odbora je, da mora vsak Krajevni odbor poravnavo takoj urediti, sicer bo Oblastni odbor brezpogojno podvzel izterjavo po določilih lanske ankete in občnega zbora.

Ker je nekaj organizacij popolnoma nedelujočih, bo Oblastni odbor ako ne podvzamejo takoj svojih akcij, sklical v kratkem občne zbore.

Naše gibanje

Dne 17. avgusta t. l. o priliki 10 letnice vladanja Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I. je Oblastni odbor odposlal sledeče pismene čestitke:

»Vojne žrtve dravske banovine častitamo k 10 letnici vladanja Vašemu Veličanstvu kot jugoslovanskemu kralju želeč iskreno še dolgo in srečno vladanje za blagor in napredek vsega jugoslovanskega naroda.

Naše iskrene čestitke prihajajo iz globine srca, kjer vedno živi ljubezen do našega vladarja.

V trdnem upanju, da bo Vaše Veličanstvo z modrim vladanjem pripomoglo do omilenja bede vseh vojnih žrtev Jugoslavije, kličemo: Živel naš Najvišji zaščitnik in Njegov Prezvzvišeni dom!

Nato smo prejeli od Maršalata dvora iz Bleda brzoglasno zahvalo: »Njegovo Veličanstvo kralj blagovolio je narediti, da udruženju izjavim zahvalnost na čestitci i lepim željama.«

Maršal dvora Dimitrijević.

Krajevnim odborom naznanjamo, da ima Oblastni odbor v zalogi tiskovine za prepise sodnih rešenj po novem invalidskem zakonu, in sicer prvoinštančnih ter drugoinštančnih. Ker je treba pri prepisih mnogo truda in zamude časa, naj Krajevni odbori nabavijo tozadevne

tiskovine, ki jih dobe po 40 para komad. Posamezne stranke, ki zahtevajo take prepise pa potem Krajevnim odborom to pristojbino plačajo.

Krajevni odbor v Krškem pozivlja vse člane in članice, ki še niso poravnali članarine in naročnine za tekoče leto, da isto čimprej nakažejo po svoječasno poslani poštni položnici ali pa osebno med uradnimi urami plačajo v pisarni Krajevnega odbora.

Nadalje opozarja vse one člane in članice, katerim je bilo radi davka ustavljeno izplačevanje invalidnine, da vprašajo pri davčni upravi, koliko imajo za tekoče leto predpisanega neposrednega davka, ker se bo z ozirom na znižanje davkov v mnogih slučajih dalo doseči ponovno priznanje invalidnine. Vsak, ki ima za leto izpod 120 Din predpisanega neposrednega davka, naj od davčne uprave zahteva tozadevno potrdilo in ga prinese Krajevnemu odboru radi nadaljnjega postopanja.

Celje. Ker nekateri člani ponovno zahtevajo članske knjižice, smo se pri Oblastnem odboru tozadevno informirali ter sprejeli sledeče sporočilo: Pri oblastnem odboru ni nobenih slik tukajšnjih članov. Vsi člani, ki žele knjižice in so slike že leta 1929 oddali, pa niso še knjižic dobili, se pozivajo, da predajo

Krajevnemu odboru nove slike, ki se bodo vposlale, nakar bo oblastni odbor takoj knjižice izstavil.

Za sledeče člane leže knjižice pri Krajevnem odboru v Celju in naj jih dvignejo: Zaleznik Ivan, Ljubno; Franc Pestotnik, Sv. Florijan; Štamol Ivan, Gaberje; Koprivšek Franc, ki neznano kje biva; Ivana Brezlan, Lindek in Marija Očko, Zabukovca.

Invalidska tombola. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru sporoča javnosti in članom mariborskega Udruženja, da priredi v nedeljo, dne 4. oktobra 1931 ob 14. uri na Trgu Svobode v Mariboru javno veliko dobrodelno tombolo v korist in podporo najrevnejšim vojnim žrtvam.

Članstvo prosimo in pozivamo, da naj to prireditve primerno podkrepiti s tem, da pri vseh svojih znancih in prijateljih agitira za čimvečjo udeležbo, ker odbor hoče iz čistega dobička nuditi najrevnejšim članom primerno podporo za božičnico.

Odbor si je tudi letos vzel za nalogo, da bo ta prireditve zopet ena najlepših, polna krasnih in bogatih dobitkov: 250 amb, 150 tern, 75 kvatern, 50 kvintern in 20 desetern in 8 glavnih dobitkov. 1. tombola: kompletna opremljena spalnica; 2. tombola: šivalni stroj; 3. tombola: možko ali žensko kolo; 4. tombola: kuhinjska oprema; 5. tombola: fantovsko kolo; 6. tombola: otomana; 7. tombola: voz premoga in 8. tombola: klaftra bukovih drv; toraj kakor nalašč vsem interesentom, ki jim bo sreča mila, bodo dobitki dobrodošli.

Karte ali srečke po Din 2.50 komad bodo za dobiti v vseh tobačnih trafikah v mestu Mariboru in okolici ter v invalidski pisarni, Rotovski trg 1 med uradnimi urami v ponedeljek, sredo in soboto od 9. do 11. ure.

Vsled tega priporočamo celokupni javnosti in interesentom, da si karte pravočasno preskrbe, ker za to tombolo je zopet mnogo interesa in zanimanja.

Od članstva, kakor že zgoraj omenjeno, pa pričakujemo agilnega sodelovanja in obilnega poseta ali udeležbe, ker prireditve je v korist njim samim.

Razpisana je kolodvorska restavracija v Senti. Ponudbe ki morajo biti kolekovane za 100 Din ter pravilno zapečatene in opremljene s prilogi je poslati do 7. oktobra Direkciji drž. železnice v Subotici. Na ovoj mora biti zapisano »Ponuda za zakup restoracije na st. Senta k br. 36629/31 od I. I.«

V Domžalah sklicuje Oblastni odbor izredni občni zbor tamošnje Krajeve organizacije. Na dnevnem redu je nadaljni obstoj ali ukinitve. Ako članstvo želi, da bo organizacija še nadalje obstojala, naj se gotovo udeleži občnega

zbora in prinese za članarino in list. Pride delegat Oblastnega odbora.

Občni zbor se vrši dne 11. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v gostilni Slapnik v Zaborštu.

K Ljudski samopomoči se je v zadnjem času prijavilo precej naših tovarišev in tovarišic. Mnogo pa se jih zanjo interesira in je zahtevalo podatke. Ker so pogoji zelo ugodni, tako da vsakdo lahko zmaga plačevanje, se pričakuje, da se bodo oglašili še vsi tisti, ki reflektirajo na pomoč svojcem po smrti. Ista je gotovo za vsako družino potrebna. Priglasitve sprejema tovariš Tomc Stanko v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica soba 10. Vsak naj priloži znamko za odgovor.

Zaposlovanje invalidov

V naši št. 7 od 28. julija t. l. smo sicer že objavili besedilo pravilnika o zaposlovanju invalidov, ki je pred kratkim izšel, toda po naši lastni prestavi iz srbskega originalnega teksta. Ker pa je merodajna le uradna prestava v Službenem listu, zato ga prinašamo še enkrat v popolnem tekstu iz Službenega lista kraljevske Banske uprave Dravske banovine št. 51 z dne 1. septembra t. l. V nedeljo dne 27. septembra t. l. bodo delegati na anketi v Ljubljani obravnavali to vprašanje, zato naj imajo v tem listu popolni pravilnik in tudi naš komentar ter pojasnila.

Na podstavi §§ 24. do 28. invalidskega zakona predpisujem v soglasnosti z ministrom za notranje posle, ministrom za finance, ministrom za trgovino in industrijo in ministrom za poljedelstvo

PRAVILNIK

o zaposlovanju oseb, zaščiteneh z invalidskim zakonom.*

Člen 1.

Pravico do posredovanja dela po odredbah tega pravilnika imajo samo vojni invalidi, ki so za take priznani z izvršno rešitvijo invalidskega sodišča po invalidskem zakonu iz l. 1929.**

Vojni invalidi, ki še niso prejeli izvršne rešitve po § 107. invalidskega zakona, da izpolnjujejo pogoje za prejem invalidskih prejemkov tudi po l. okt. l. 1929.

Člen 2.

Državni uradi in naprave morajo postavljati na izpraznjena mesta vseh zvanj ob enakih kvalifikacijah z ostalimi prosilci prvenstveno vojne invalide, če ti izpolnjujejo vse pogoje, določene za tako namestitve. Zmanjšana telesna

* »Službene novine« z dne 23. jun. 1931., št. 139/XLVI/1930.

** »Uradni list« št. 326/81 iz l. 1929; izpremembe in dopolnitve št. 30/9 iz l. 1929/30.

LISTEK.

Vlado Klemenčič:

Frontnikova zgddba

(Odlomek.)

Znočilo se je. Ogenj je nekoliko ponehal. Prišel je ukaz za umik. Potem smo šli čez pontonski most. Topovi so se koncentrirali na ta most. Na levi in desni je pljusalo v reko. Pijonirji v pontonih so čepeli vsak na svojem mestu kakor živi strahovi. Zavistno so nas gledali, ko smo tekli čez deske.

Dva meseca smo ostali v jarkih za reko. Moštvo se je naveličalo do kraja. Ali če bi kdo rekel »Uprite se!« bi mirno ostali na odkazanih mestih in čakali, kdaj prinesejo menažo ali razdelijo kruh.

Četovodja Krivec, star frontni lev, je šel po opravkih v Ninettin kraj. Od šaržev je bil edini, ki sem mu zaupal. Vedel je za moje znanje z Ninetto. Dal sem mu zanj pismo in pozdrave.

Nestrno sem čakal njegovega povratka. — Ko se je vrnil, je bil njegov obraz posmehljiv. Pogrelo me je. »Fant, tvoja deklina se predobro ima. Avanzirala je do kantinerke. Vsi oficirji so njeni stalni gostje. Pa vsa se je spremenila. Nič več ni tako tiha in samosvoja. Da bi jo videl, kako je ljubezniva, zgovorna, skoro razposajena!«

Prečital sem njen odgovor. Pisala mi je, da je morala sprejeti to službo. Družina je stradala do izčrpanosti. Družina da se ji je smilila, zdaj pa je vse dobro. In da me še vedno ljubi in pričakuje.

Še enkrat je bil Krivec v mestu. Ko

se je povrnil, ni hotel ničesar povedati. A na obrazu sem mu bral, da me pomiluje. V zvezdnati noči, ko sva šla pred jarke na stražo, se je stari vojak otajal in mi pripovedoval svoje zgodbe iz mladosti. »Nič ni. Vso vero vase in v svet ti spodnese taka ženska. Ta vojna. Saj smo kakor živali. Kdor bo doživel konec, bo začel živeti na drugih fundamentih. Glej, ta tvoja Ninetta! Do danes sem ti prikrival. Ona se prodaja. Da, prodaja! Saj ni mogla drugače. Beda, glad in pa ta negotovost. Nihče ne ve, kdaj bo konec. Živi tako, da boš vsaj nekaj imel od tega pasjega življenja. Če živiš tako sam v sebi i s seboj, si tisočkrat bolj revež od drugih. Poglej naše frontnike! Ali niso še prav dobre volje, kadar dobe kruh ali cigarete?«

Vračala sva se v zakop. Mislim, da ni bilo nič več usmeva na mojih ustnih in svetlobe v očeh. Kar sem zakopal ta večer v svojem srcu, je bilo še hujše, kakor zadnji pogled Zlatoperjev.

Čez teden dni smo se vrnili v zaledje v Ninettino mesto. Našega voda niso več nastanili v Ninettinem domu. O, saj mi je bilo vseeno. V kantino nisem šel, tudi denarja ni bilo. Pa je bilo le treba iti. Gnalo me je tja. Kaj pa, če vse skupaj ni res? Kaj, če se je Krivec motil? Glejte, gospod, še danes bi šel. Oddale bi stal, da bi me ne videla in bi jo gledal, kako se kreta za prodajalno mizo. Le enkrat je mladost, in ta je pri njej. Ko sem stopil noter, in me je zapazila, je pobledela. Na tej strani pulta je stal poročnik Sedlatschek in kramljal z njo. Ne vem, kako sem pozdravil, ne vem, kaj sem kupil. Pogledala me je ta-

ko naravnost, kakor pred meseci, ko sva prvič govorila. Njene oči so bile žalostne. Ko sem se vrnil v ubikacijo, sem legel na slamnjačo in zastrmel v strop.

Sestal sem se z njo na samem. Večn asimfonija vsake prve ljubezni je preglasila žalost v mojem srcu. Vendar nisem mogel premagati čudne apatije, ki se me je pollašala. Ona je bila zgovorna, me poljubila in mi napolnila žep s konservami in cigaretami. Ko sem se poslavljaj, ji je šel čez ustnice trpek nasmeh. Ali je doumela to najino ljubezno?

Dali so nam municije in ročnih granat ter nas odpravili zopet na fronto. Ali ponoči so na maršu švignile v zrak rakete. Rezki streli so odjeknili v noč. »Nič več na fronto!« so klicali vojaki. Ustavili so pohod in se začeli pogajati. V jutranjem svitu smo odkorakali nazaj v mesto. Proti večeru se je začela pobuna. Vojaki so udrli v skladišča in kantine, zavalili na ulice sode z vinom in rumom. V frontni živali se je zbudil človek in se oprostil spon, ki so ga grizle. Prešerne pesmi so se razlegale po mestu. Puške so pokale na vseh koncih, na kampanilu so postavili strojnice, ki so regljale v noč. Vse je bilo še kolikortoliko organizirano, ali alkohol je storil svoje. Straže okrog mesta so se upijale in zaspale. Trije polki divizije, ki ji je pripadal tudi naš polk, so pohiteli iz bližnjih vasi na pomoč in obkrožili mesto. Padlo je nekaj desetih ljudi, največ pri nasprotnikih, ki so morali napadati, dočim so naši streljali iz kritij. Proti jutru smo bili razoroženi.

Signali so nas kakor ovce na neka-ka dvorišča in nas zastražili. Čakali smo, kaj se zgodi. Prav nič se nismo bali. Nato so nas pustili, da gremo po menažo. Svobodni, brez pasov in bajonetov in, seveda, brez pušk, smo hodili po mestu in se nasmehovali drug drugemu.

S čudno slutnjo v srcu sem šel mimo Ninettinega doma. Na dvorišču je stala gruča vojakov. Nekateri so se sklanjali nad nekaj, kar je ležalo na tleh. Ko sem stopil bliže, se je gruča razmaknila. Na tleh je ležalo telo dekleta. Roke je imela skrčene nad glavo, mrtve oči uprte v sive, bežeče oblake nad nami. Prsi so bile razgaljene. Nekdo ji je bil raztrgal bluzo, da bi videl, kam jo je zadelo orožje. Bila je Ninetta. Gledal sem jo in občutil, kakor bi se v meni utrgalo vse, kar me je še vezalo na življenje. Mravlje so našle pot k njenim belim grudim in lazile okoli podolgovate ranice.

Kdo jo je umoril? V hrumu »revolucijske noči« so prišli vojaki in jo hoteli odvesti, da zadoste svoji sili. Upirala se je, izdrla v borbi enemu bodalo in mu ga porinila v trebuh. Potem je drugi vojak njo v prsa.

Ko smo odmarširali in so rekli, da je vojne konec, so začudeno gledale moje oči.

Vidite, to zgodbo še nisem povedal nikomur. Skoro mi je žal, da sem jo vam.

S sopotnikom sva si stisnila roke. Njegove oči niso bile ob slovesu tako žalostne, kakor njegova povest. Bile so polne vere v nekaj lepega, čeprav morada nedoseženega. Jaz jih ne pozabim.

sposobnost ne sme biti razlog, da se ne bi postavili vojni invalidi na službena mesta, na katerih bi mogli opravljati — po ostalih svojih sposobnostih — redne posle brez nevarnosti za sebe in ostale državljane. Prvenstveno je postavljati one osebe, ki so že bile na takih mestih, pa so bile odpuščene brez lastne krivde in iz razlogov, ki niso disciplinskega značaja.

Z istimi utesnitvami ne sme zmanjšana telesna sposobnost vojnih invalidov biti razlog za njih odpust ali upokojeitev, razen če se mora izvršiti odpust ali upokojeitev po sili zakona samega.

Člen 3.

Predpisi člena 2. tega pravilnika veljajo tudi za popolnitev izpraznjenih mest pri samoupravnih telesih in njih napravah, kakor tudi za odpust ali upokojeitev vojnih invalidov v samoupravni službi.

Člen 4.

Državne in samoupravne naprave za posredovanje dela (javne borze dela) morajo najti vojnim invalidom zaposlitev brezplačno in prvenstveno. V tem jih morajo podpirati vsa državna oblastva, zlasti pa organi in naprave ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Predvsem je zaposliti vojne invalide s 30 do 50%, potem vojne invalide s 60 do 70% in končno vojne invalide z 80 do 100% onesposobljenosti za pridobitno delo. Ob enaki stopnji onesposobljenosti za pridobitno delo ima o prvenstvo vojni invalidi z večjim številom nepreskrbljenih rodbin, članov. Ob enakih pogojih je upoštevati večje siromaštvo.

Javne borze dela morajo skrbeti za to da se zaposlijo vojni invalidi po možnosti v isti ali podobni stroki, v kateri so prej bili zaposleni. To velja zlasti za vojne invalide poljedelce in obrtnike.

Člen 5.

Občine z več ko 3000 prebivalci morajo sprejeti v službo na izpraznjena mesta toliko vojnih invalidov, pripadnikov svoje občine, kolikor jih je po njih sposobnosti za poedino službo odredilo po zaslišanju predstavnikov občine krajevno pristojno obče upravno oblastvo prve stopnje.

Ostala samoupravna telesa morajo sprejeti, če imajo najmanj 10 nameščenec, na izpraznjena mesta v službo toliko vojnih invalidov — svojih pripadnikov — kolikor jih odredi po njih sposobnosti za poedino službo po zaslišanju predstavnikov teh teles krajevno pristojno upravno oblastvo prve stopnje.

Po teh postavitev vojnih invalidov je upoštevati njih sposobnost za opravljanje poedine službe, če jo morejo vršiti brez nevarnosti za sebe in ostale državljane neglede na boljšo kvalifikacijo ostalih proslincev-neinvalidov. Odrejeno število mest ne sme biti večje nego 10% službenih mest v dotični občini, odnosno v samoupravnem telesu. V to število se vštevajo tudi vojni invalidi, zaposleni po pravici prvenstva po čl. 3. tega pravilnika.

Člen 6.

Lastniki podjetij z več kakor 50 delavci in lastniki poljedelskih posestev z več kakor 100 hektari morajo zaposliti na izpraznjenih mestih toliko vojnih invalidov VI. do vštete IX. skupine, kolikor jih odredi — sorazmerno z njih gospodarsko močjo in s številom stalno zaposlenih delavcev — po predhodnem zaslišanju lastnikov krajevno pristojno obče upravno oblastvo prve stopnje.

Odrejeno število vojnih invalidov, ki se morajo zaposliti, ne sme biti večje od 5% skupnega števila delavcev, stalno zaposlenih v dotičnem podjetju, odnosno na dotičnem poljedelskem posestvu. Glede postopanja in pritožbe veljajo obči predpisi.

Seznamek podjetij in poljedelskih posestev in število odrejenih mest je vročati javnim borzom dela, ki pošiljajo vojne invalide v službo sporazumno z lastniki teh podjetij in poljedelskih posestev, upoštevajoč število izpraznjenih mest.

Člen 7.

Vojni invalidi, ki žele biti zaposleni po členih 2., 3. ali 5. tega pravilnika, morajo vložiti pri dotičnem uradu ali napravi prošnjo, v kateri je označiti mesto, za katero prosijo.

Oni vojni invalidi, ki prosijo za namestitev v privatni službi po členih 4. ali 6. tega pravilnika, se morajo obrniti bodisi po pismeni ali ustni poti do javne borze dela.

Prošnji je priložiti razen listin, ki se zahtevajo v konkretnem primeru za sprejem v službo, tudi še te-le listine:

1. overovljen prepis sodne rešitve o prisojeni invalidnini;

2. overovljen prepis poslednjega potrdila komisije za pregled invalidov, iz katerega je povzeti odstotek nesposobnosti za pridobitno delo;

3. potrdilo pristojnega oblastva o vedenju, imovinskem in rodbinskem stanju;

4. potrdilo pristojnega oblastva o dotedanjem poklicu;

5. overovljene prepise listin o izobrazbi in prejšnjem službovanju.

Te prošnje s prilogi vred kakor tudi overovitev teh prilog so oproščene vseh državnih in samoupravnih taks po § 72. invalidskega zakona.

Člen 8.

Če se odredbe členov 2. in 3. tega pravilnika ne izvršujejo, so pristojni organi za to disciplinsko odgovorni. — Mestni načelniki ki jim pristojne pravice občege upravnega oblastva prve stopnje, odgovarjajo disciplinsko tudi, če ne izvršujejo predpisov členov 5. in 6. tega pravilnika.

Za izvršitev izvrševanja predpisov členov 5. in 6. tega pravilnika se kaznujejo predsedniki občin, predstavniki samoupravnih teles, podjetij in poljedelskih posestev z denarno kaznijo do 5000 Din. Rešitve o kaznovanju predsednikov občin in predstavnikov ostalih samoupravnih teles izdaja njih neposredno nadzorstveno oblastvo, rešitve o kaznovanju podjetij in poljedelskih posestev pa obče upravno oblastvo, pristojno za dotično področje v prvi stopnji. Glede postopanja in pravice pritožbe zoper te rešitve veljajo obči predpisi. Denarne kazni gredo v korist narodnega invalidskega sklada.

Člen 9.

Oblastva, ki odredjajo po členih 5. in 6. tega pravilnika, koliko vojnih invalidov se mora zaposliti, podajajo na koncu vsakega leta ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje poročilo, koliko vojnih invalidov je bilo zaposlenih v tem letu pri občinskih oblastvih in ostalih samoupravnih telesih, v podjetjih in pri poljedelskih posestvih po členih 3., 5. in 6. tega pravilnika.

Člen 10.

Vsako državno in samoupravno oblastvo in vsako drugo samoupravno telo, kakor tudi vsako podjetje in poljedelsko posestvo mora takoj in o vsaki postavitvi, odnosno zaposlitvi vojnega invalida obvestiti pristojno finančno oblastvo, ki vodi evidenco o pogojih za izplačilo invalidnine.

Člen 11.

Male prodajalnice tobaka, cigaretne papirja in vžgalice se podeljujejo prvenstveno vojnim invalidom, odnosno vdovam padlih, umrlih in pogrešanih bojevnikov med vojno in umrlih vojnih invalidov z nepreskrbljenimi otroci. V prvi vrsti se morajo upoštevati invalidi z višjim odstotkom nesposobnosti za pridobitno delo in vdove z višjim številom nepreskrbljenih otrok.

Ko se podeljujejo nova dopustila za male prodajalnice tobaka, cigaretne papirja in vžgalice, mora odstopiti monopolna uprava sporazumno z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje tem osebam najmanj 50% teh prodajalnic.

Člen 12.

Vse ugodnosti, ki jih dajejo država in občina, kakor na primer: bioskopi, restavracije, kantine, kioski, prodaja in razpečevanje inozemskih časopisov in ilustracij itd., se morajo podeljevati ob enakih pogojih v prvi vrsti vojnim invalidom.

Podeljevanje ugodnosti se ne sme prenašati na drugo osebo ali organizacijo.

Člen 13.

Osebe, ki prosijo za ugodnosti po členu 11. in 12. tega pravilnika, morajo vložiti pri pristojnem oblastvu prošnjo, ki ji morajo priložiti listine, omenjene pod točkama 1. in 3., vojni invalidi pa razen tega tudi listino pod točko 2. člena 7. tega pravilnika.

Člen 14.

Ta pravilnik stopi v moč z dnem razglasitve v »Službenih novinah«.

V Beogradu, dne 12. junija 1931.
St. br. 27.200.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje:

Nikola Preka s. r.

Komentar.

Določbe pravilnika so za nas vseka-ko velikega življenjskega pomena, samo ako jih bomo mogli v vseh slučajih izkoristiti. Po naših željah bi moral pravilnik vsebovati še mnogo pogojev, da bi mogel v vsakem oziru koristiti, ker je nepotrebno omenjati, kako važno je za invalide baš zaposlovanje, da se jih spravi h kruhu in lahko odpade marsikatera druga pomoč.

Navesti hočemo nekaj pripomb:

K členu 2.

Pogoj ob jednaki kvalifikaciji bi moral vsekako izostati, kajti pri tem je treba invalidu ravno olajšave. Nikdar ni izmed več kompetentov jednake kvalifikacije, pri invalidu pa še posebno ne, ker se lahko vsakdo izgovarja, da je fizično manj vreden, četudi pravi zakon, da invalidnost ne more biti vzrok za nepostavljanje.

Glasiti bi se moralo: Invalid ima prvenstvo pred vsemi zdravimi kakor hitro dosega predpisano kvalifikacijo za dotično službo; ob ugodni oceni in sposobnostih ali prebiti praksi, pa se invalidu lahko tudi spregleda predpisana kvalifikacija, ako položi najmanj z dobrim uspehom predpisani strokovni izpit.

Invalidi podoficirji in redovi imajo pravo za vstop v državno službo pod pogoji kakor dosluženi podoficirji, neglede na to, ali so prebili 10 let službe v vojski.

Invalidu se daje tudi pravo, da sme biti brezplačni pripravnik za dotično stroko, katero bi po svojih sposobnostih mogel doseči. Za časa pripravljajanja, ki mu ga dovoli in odredi ministrstvo socialne politike in narod. zdravja, dobiva državno podporo. Ako invalid v odrejenem roku ne položi izpita, izgubi nadaljno pravo pripravljajanja.

K členu 4.

Ta člen poziva samo dr. borze rada, da najdejo zaposlenje pri privatnih podjetjih, dočim glede oddajanja mest v državnih in samoupravnih službah ni predpisa. Tako se dogaja, da se običajno vsa dnevničarska in pogodbeniška mesta oddajajo po protekciji pod roko.

Treba bi bilo, da ima vsak invalid pravo vložiti na oblast, pri kateri smatra, da bo mogel dobiti po svojih sposobnostih v doglednem času zaposlenje prošnjo, in dotična oblast ga mora voditi v evidenci do prvega prostega mesta njegove stroke in ga takrat tudi prvenstveno upoštevati. V slučaju, da je več invalidov-kompetentov v evidenci, se postopa pri izbiri po invalidskem zakonu.

Javne borze rada pa ne morejo po predpisih tega pravilnika prisiliti nobenega privatnega podjetnika, da vzame v službo invalida.

Logično je, da se bodo privatna podjetja invalidov branila.

Zato je ta člen v zvezi s členom 6., o katerem govorimo na drugem mestu.

K členu 5.

Občine morajo imeti predpis kakor državna oblastva tako, da morajo invalide-kompetente držati v evidenci.

K členu 6.

Privatna podjetja bi morala borzi rada predložiti vsakega pol leta izkaz, koliko delavcev zaposlujejo in ako že imajo 5% delavstva zaposlenih invalidov. Ako ne, so dolžne toliko časa vsako izpraznjeno mesto prijaviti borzi rada. Ako pa predlagajo take izkaze in špekiji rada, naj jih ista odstopi na vpogled borzi rada.

K členu 11.

Nezaščitenim osebam, ki se ne preživljajo izključno od maloprodaje tobaka, se v sporazumu med ministrom socialne politike in narodnega zdravja in monopolsko upravo maloprodaja lahko odvzame, ako se za njo oglasi invalid, ali vdova, zaščiteni z invalidskim zakonom.

K členu 12.

Pri podeljevanju obrtnih koncesij mora invalid dobiti takoj dovoljenje za

samostojno izvrševanje obrta, ako ima učno izpričevalo, brez vsake predpisane pomočniške dobe ali prakse.

Istotako morajo dobiti vsa dovoljenja za prodajo monopolskih predmetov, kantin, kioskov, bioskopov in vseh prostih koncesij invalidska udruženja in zadruga, ki delujejo v korist vojnih žrtev in sicer direktno na svoje ime.

Od kinematografov, zabavišč, orfejev, cirkusov in drugih prostih dovolilnic smejo pristojne oblasti, ako uvidijo umestnost nakloniti enkratne ali trajne prispevke invalidskim udruženjem ali zadrugam v pomoč vojnim žrtvam.

VOLITVE V NARODNO SKUPŠČINO.

Nj. Vel. kralj je podpisal 23. sept. t. l. ukaz o volitvah narodnih poslancev za štiriletno dobo in ukaz o sklicanju narodne skupščine.

Po tem ukazu bodo v smislu čl. 54. ustave volitve narodnih poslancev po vsej kraljevini v nedeljo, 8. novembra t. l. in sicer po določbah zakona o volitvah narodnih poslancev.

Narodna skupščina, izvoljena dne 8. novembra 1931 se sklicuje z istim ukazom k izrednemu zasedanju na dan 7. decembra 1931.

Nj. Vel. kralj je podpisal ta ukaz na predlog predsednika ministrskega sveta ministra notranjih poslov po zaslišanju ministrskega sveta. Ukaz so podpisali vsi člani kraljevske vlade.

NOVI ZAKONI.

Nj. Vel. kralj je na predlog ministra pravde, ministra za zunanje zadeve in ministra financ v soglasju s predsednikom ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi naših vojnih grobov v tuzemstvu in inozemstvu z dne 22. aprila 1922,

zakona o narodnem priznanju za domovinske zasluge z dne 23. avg. 1925 in zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o narodnem priznanju za domovinske zasluge z dne 31. dec. 1928.

VOJNA MED KITAJSKO IN JAPONSKO.

Med tema dvema velikima državama daljnega vzhoda se je pred kratkim vnela vojna, ki divja naprej in bo prišlo to vprašanje baje pred Društvo narodov. Zmagujejo japonske čete, ki so baje zavzele že mesto Mukden.

Nevarna napetost med Kitajsko in Japonsko, ki je dovela do vojaškega nastopa te poslednje v Mandžuriji, se je kuhala vse letošnje poletje. Incidenti med kitajskimi in japonskimi vojniki v tej deželi so na dnevnem redu. Posebno hud incident pa se je zgodil v začetku tega meseca, ko so kitajski vojniki v Mandžuriji napadli japonskega kapetana Nakamuro ter njegovo spremstvo. Kitajci so umorili kapetana in poklali vse njegovo spremstvo.

Ta pokol je izzval na Japonskem silno ogorčenje. Japonska vlada je zahtevala od kitajske vlade v Nankinu zadoščenje, ki pa ga ni dobila, kajti nankinska vlada se je postavila na stališče, da umora nad kapetanom Nakamuro in njegovimi spremljevalci niso izvršili kitajski vojniki in da je Japonska ves incident sploh izmislila.

Zadržanje kitajske vlade je izzvalo na Japonskem novo ogorčenje, ki je zajelo posebno močno tudi armado. Vojaški letalci so metali nad mesti tisoče proglasov, v katerih so opozarjali prebivalstvo na nevarnost, ki da preti japonskim interesom v Mandžuriji. Istotako so se vršila posvetovanja vlade glede korakov, ki naj se podvzamejo za slučaj, da kitajska vlada končno ne odreče vsako zadoščenje.

Ne samo v Mandžuriji, temveč povsod v severni Kitajski vlada veliko sovraštvo proti Japoncem, ki dobiva svoj izraz posebno v bojkotu japonskega blaga. Tudi sicer je od svoječasne vojaške lekcije, ki jo je dala Kitajski Rusija, pretil Japonske na Kitajskem znatno padel, vsled česar hoče Japonska izkoristiti zadnje incidente kot pretvezo za nastop, ki naj njen prestiž v Mandžuriji zopet vzpostavi.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Fricko Juvan, Wolfova ul. 4.

Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani.

Predstavniki za tiskarno: Albert Kolman.